



## Výroční zpráva za rok 2014

Začátkem roku jsme se spolkem Ester spolupracovali na dvou projektech zaměřených na zvýšení zaměstnanosti v regionu Javornicka. Pro účastníky a účastnice projektu jsme vyhotovili pracovní diagnostiku a individuální akční plány jejich profesního rozvoje. Z této zkušenosti si dovolíme vyvodit uzávěr, že přínos diagnostiky jako kýžené aktivity projektů na zvýšení zaměstnatelnosti pro cílovou skupinu je velmi sporný. To zejména kvůli velmi nízké kvalitaci cílové skupiny těchto projektů i kvůli situaci na pracovním trhu v regionu. Při tzv. motivačních rozhovorech s cílovou skupinou opakovaně slýcháme, že jejím zájmem je najít si jakoukoliv placenou práci bez ohledu na její náplň.

Se Střední odbornou školou a Středním odborným učilištěm zemědělským v Horních Heřmanicích jsme uzavřeli smlouvu o spolupráci při realizaci vzdělávacích programů (obojživelníci, sadařství, globální problémy). Na Den Země jsme tedy se zájemci o studium na této škole debatovali o globálních problémech naší doby.

Koncem teplé zimy jsme připravili žádost o zafinancování osvětového projektu zaměřeného na prevenci domácího násilí. Na základě zkušenosti i statistických údajů víme, že výskyt tohoto typu sociální patologie v pohraničním regionu převyšuje republikovou incidenci. Žádost o podporu z tzv. Norských fondů nebyla podpořena, z její přípravy však plyne podstatné poučení: v regionu ani v ČR jsme nesehnali nevládní organizaci ani jednotlivce, ochotné v této otázce spolupracovat.

Potěšila nás proto nepodmíněná ochota ke spolupráci u oslovených organizací v blízkém zahraničí (SR), které v problematice patří ke středoevropské špičce (Aspekt, Esfem). Co taková zkušenost napovídá o naší kultuře? Prospívá naše úzkoprsost, omezení se na "vlastní zájmy" celku, od kterého všichni závisíme?

Práce pro státní podniky Povodí Odry (údržba průtočných profilů místních toků sečením a vyřezáváním dřevin), Lesy ČR (úklid skládek, údržba hrází soustavy rybníků v Černé Vodě, Žulové a Kobylé nad Vidnavkou) a jejich smluvní firmy pokračovala i v roce 2015 a stala se podstatným zdrojem našich příjmů. Drobnější zakázky jsme zrealizovali i pro menší firmy nebo fyzické osoby (kosení potoka v Červené a Černé vodě, výstavba oplocení sadu u řeky Labe u Pardubic.

Růst objemu výdělečné činnosti si vyžádal i zásadní proměnu našeho strojového vybavení. Nákup křovinořezů nejvyšší výkonnostní třídy byl možný díky provoznímu úvěru České spořitelny.

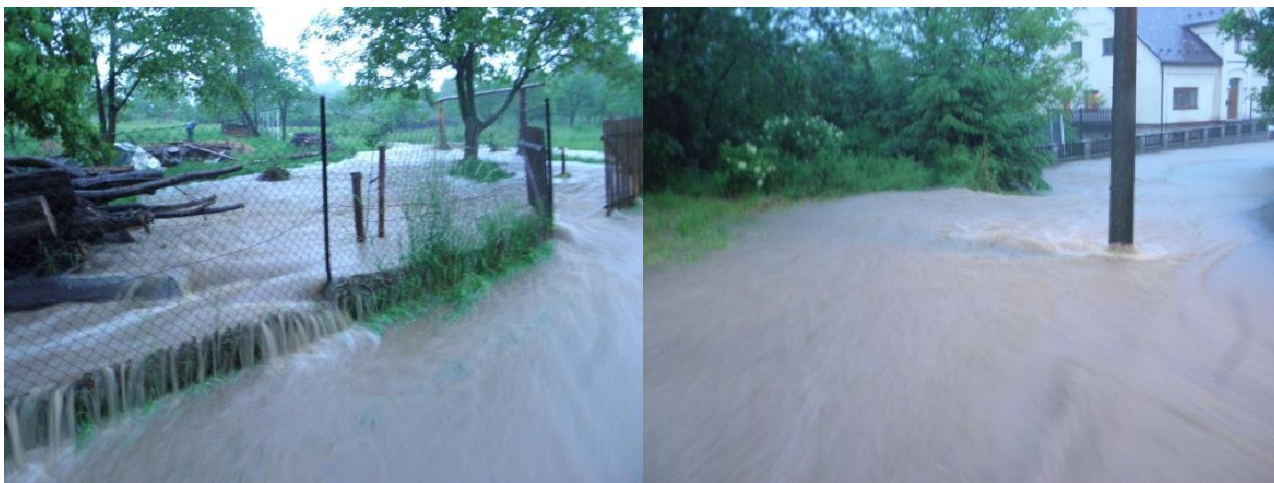
Druhá část našich příjmů pochází ze zdrojů Úřadu práce ČR. Po peripetiích způsobených stížnostmi tří nespokojených zaměstnanců v roce 2013 došlo k nastolení celkem konstruktivní spolupráce. Přispěla k tomu i návštěva zástupců krajského úřadu práce z Olomouce. V roce 2014 jsme v převážné části díky příspěvkům ÚP zaměstnávali 11 osob na pracovní smlouvu a 7 osob na dohodu o provedení práce.

Funkční přístup ÚP žel nastal až po znehodnocení výsadby černého rybízu ve Velké Kraši. Za absence dostatečných pracovních sil v kritickém jarním období jsme v okleštěné dobrovolnické sestavě raději zabezpečili výsadbu genofondového sadu starých odrůd v Strachovičkách (okopávka)

a výsadby na zahradách. Koncem roku 2014 jsme ukončili pronájem plochy určené k sadu drobného ovoce ve Velké Kraši a vysázené keře zlikvidovali. Investice do výsadby a údržby 1 500 keřů černého rybízu byla hrazena z Operačního programu lidské zdroje a zaměstnanost. Kroky pobočky Úřadu práce v Jeseníku, které vedly ke zmaření této investice, poukazují na těžko pochopitelnou strategii představitelů úřadu a těžko obhajitelný přístup k vynakládání veřejných prostředků.

21. 11. 2014 jsme ve spolupráci s obcí Supíkovice a Agentury pro sociální začleňování uspořádali seminář na téma zlepšení retenční („vodozadržné“) schopnosti nejen jesenické krajiny. Hlavní přednášející Michal Kravčík a Pavol Šutý představili jak teorii klimatických změn způsobených destrukcí malého vodního cyklu (odvodnění krajiny způsobuje její přehřívání, stoupání hladiny oceánů a časté extrémní projevy počasí), tak praktická opatření ke zlepšení retenční schopnosti poškozené krajiny. Semináře se zúčastnilo asi 30 lidí, převážně starostů a starostek místních obcí, zástupců Městského úřadu v Jeseníku, pracovníků s. p. Lesy ČR, Povodí Odry s. p., správců obecních lesů a projektantů.

Uspořádání této akce vyprovokovaly bleskové povodně na naší zahradě. Stružka protékající zahradou Sileziky se v průběhu sezony 3 krát proměnila v říčku o šířce cca 15m a výšce hladiny cca 20cm a zaplavila sklepy několika rodinných domů níže po proudu.





Buďte však bez obav, zahradě záplavová vlna pouze prospěla. Políčko kukuřice odrůdy Malované hory ochránila humózní půda a hlubší brázda nad ním, trvalé kultury po přívalovém dešti zaznamenaly růstový spurt.

Na obrázku vlevo vidíte keřík zimolezu kamčatského vysázeného na břehu stružky, který byl několik hodin ponořen v proudu. Snímek byl pořízen po opadnutí přívalové vlny.

Rostlina si zachovala své první plody, z čeho si můžeme udělat lepší představu o podobě jarního tání v její domovině.

Nepříznivé erozní vlivy zaznamenáváme na pozemcích kolem genofondového sadu starých odrůd ve Velkých Kuněticích, část Strachovičky. V uplynulé sezoně jsme zde proto v rokli v remízku sousedícím se sadem vyhotovili 3 kamenné přehrážky. Za vstřícnost při zásobení materiálem děkujeme společnosti Slezský kámen, která těží v mramorové lomu v Supíkovcích (asi 3 km od místa).



Nemenší dík patří zaměstnancům a dobrovolníkům spolku. Při dalších úpravách přepážek jsme totiž použili kovové tyče a mužské paže. Vznikla tak hra podobná kerlingu. Body jsou udělovány za umístění kamene na předem deklarované místo (rolí hraje jeho velikost a počet doteků s kameny v dráze). Trestní body byly udělovány za vrhy nepřesné či příliš simplictní. Naprostou diskvalifikaci znamená svržení kamene do koryta pod hrázku.

Postup ručních úprav jsme rozhodovali dle vývoje, který urychlili přívalové deště v létě. Dostali jsme tak bezprostřední a zřetelnou zpětnou vazbu, jak přepážky upravit, aby je proud vody neobmýval a nepůsobil ještě větší erozi.



Zdá se, že v dalším období bude vhodné doplnit rokli o několik drobných dřevěných příčných objektů. Další fotodokumentaci k opatřením v roklině ve Strachovičkách naleznete ve fotogalerii na [www.silezika.org](http://www.silezika.org) v sekci ostatní krajinaotvorba.

Je to pravděpodobně rozšíření vodní agendy z tůň na její zadržování, které mělo v roce 2014 za následek pokles v ukazateli LPPY (Little Ponds Per Year) až o 67,3 %!

Pokles je částečně mírněn skutečností, že při odbahňování tůň v EVL Suchá Rudná se jednalo o jámu o 300m<sup>2</sup>, co může vydat i za 15 malých a středních tůň. Pokud ale vezmeme v potaz objem 60 m<sup>3</sup> ručně vytěženého a vyvezeného sedimentu, ten vydá pouze za 4 – 5 tůň. V žádném ze zvolených propočtů jsme tedy nezaznamenali žádoucí meziroční nárůst ukazatele.

V Suché Rudné u Bruntálu, naproti u hotelu propadl strop štoly z dob rozsáhlé těžby zlata v lokalitě. Jámu o rozměrech cca 10 x 30 m zaplavuje voda. Na jaře se zde objevuje početná populace čolka karpatského. V suchém předjaří 2014 jáma zcela vyschla, co umožnilo nejen odstranit z vody rybičky živící se vajíčky čolka, ale zejména prohloubit jámu o 20 – 30 cm. Kvůli možnosti dalšího propadnutí štoly museli být práce provedeny ručně. Z jámy bylo vyvezeno kolem 60m<sup>3</sup> nánosů.



Před zásahem.



Po zásahu.

Na louce pod sadem starých odrůd ve Strachovičkách ke stávající pilotní jamce z léta 2013 přibýly v loňské sezoně další 3 tůň. V případě této lokality se jedná o tůň dotované výhradně povrchovou vodou, jedná se tedy o zadržování vody v krajině. Spolu s přehrázkami v rokli na druhé straně louky nabízí lokalita ukázkou několika způsobů akumulace a ochrany vody.



Spodní tůň bezprostředně po výkopu a po prvním dešti. Spíš než o tůň se vlastně jedná o vrstevnicový výkop pod mírně svažitou loukou.



Největší tůň. Stejně jako u spodního výkopu (foto výše) vede o tato tůň po celé šířce louky.



Zcela nejvrchnější, velmi mělká tůňka.



Z prvního letního šetření v roce 2012 v prameništi v extravilánu obce Prusy na Slovensku vznikla příjemná spolupráce s NNO Prales se sídlem v Považské Bystrici. Jejich snaha o podporu biodiverzity pohoří Strážovské Vrchy tematicky i místně pokrývala náš záměr revitalizace spodní části prameniště v Prusech.

Děkujeme o.z. Prales na příspěvek na bagr a taky majiteli pozemku za vstřícný přístup.



Před zásahem.



Po prosvětlení, vybagrování 5 jam a umístění 6 příčných objektů.



Pohled směrem nahoru od nejspodnější tůně s jílovo-vrbovou hrázkou.



Vyvedení pramenné stružky prahem s výřezem uprostřed umožňuje napuštění kaskády jam. Práh zároveň umožňuje převést intenzivnější průtok mimo soustavu tůní.



Likvidace černé skládky pneumatik v katastru Dolních Skorošic u Žulové nás přivedla k vyčištění drobné vodní plochy v zarůstajícím lomu. Za souhlas s opatřením díky revírníkovi Lesní správy v Javorníku, panu Černochovi.



Ohledně osudu obojživelníků v pískovně s utlumenou těžbou v Supíkovicích došlo k posunu v domluvě s majitelem pozemku, stavební společností Kareta s.r.o. z Bruntálu. Protože však plánovaná opatření pro zachycení dešťové vody na spodní etáži těžební jámy jdou nad rámec zákonných povinností společnosti, je zapotřebí sehnat peníze na rybníční fólii o celkové ploše cca 140 m<sup>2</sup>, případně i na vhodnou mechanizaci. Balvany k ohrazení tůň dodá majitel pískovny.

Pilotní tůň v pískovně z léta 2013 se ale osvědčila, v sezoně 2014 se v ní namnožila zejména rosníčka zelená.



Jako další omluvu poklesu ukazatele LPPY uvádíme i podporu specifického pracovního místa Úřadem práce ČR. Díky práci naši zaměstnankyně jsme získali několik předběžných souhlasů majitelů pozemků (soukromých i obcí) v biologicky cenných lokalitách v údolí České Vsi a Písečné. Jedná se o lokality s doloženým výskytem kriticky ohrožených druhů, jejichž reprodukční stanoviště potřebují obnovu nebo tůň zcela novou, případně je zapotřebí vyměnit trouchnivé prahy ve stružce s doloženým výskytem mloka.

Skutečný výsledek této práce bude znám v průběhu dalších let, kdy budeme žádat o finanční podporu na realizaci opatření.



Co se dalších krajinotvorných činností týče, jaro 2014 konečně přineslo i první množení ovocných dřevin vlastními silami. Za poskytnutí podnoží jabloní a hrušní děkujeme váženému pomologovi a chovateli koček panu Stanislavovi Bočkovi, toho času pedagogovi Zahradnické fakulty Mendelovi Univerzity v Brně.



Rodič a potomek výjimečné odrůdy zimní hrušně, pravděpodobně Esperenovi Bergamotky.

Při příležitosti exkurzí po ukázkových permakulturních projektech v ČR, kterou v září uspořádala organizace Permakultura CS, nás navštívila skupinka účastníků a účastnic. Kromě zahrad si návštěva prohlédla i lokalitu ve Strachovičkách. Jako kompenzace cestovních útrap se cestovatelům/kám dostalo čerstvého moštu ze starých odrůd jabloní a hrušní.





Nejvýznamnější změna, kterou přinesl rok 2014, je rozšíření naší půdní výměry v katastru Supíkovic o cca 8 ha. K dispozici pro naše aktivity bude od roku 2016, do té doby popracujeme na precizování záměru využití a na rozvržení prvků pozemku.

